

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΜΠΟΥΣΣΕ—'Η Κυρία ντὲ Περπαδούρ
[Συλλογὴ Wallace, Λονδίνου]

Η ΣΤΗΛΗ ΜΟΥ

'Εγκοίνω τὸ «Ἐξάστιγο» τοῦ κ. Δ. Ἀντύπα καὶ τὴν μετάφρασί τοῦ «Καλοῦ συντρόφου» τοῦ Λ. Οὐλνὸν ἀπ' τὸν κ. Ἀυσιου. Λίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐνέκριναι (πέστε καὶ ἐνέκριναι) τὸν «Ποιητὴ» τοῦ κ. Β. Σεβέρου.

Ἄ, μὰ τὴ φῆμ σου «Τῇ ροδωδακτύλῳ Ἀνγῇ», κ. Γ. Μασ., ἀνιστοῦργημα σὺ εἶδος της, πρόπει. ὡοισμὸς νὰ δηλοῖται. καὶ μ' ὅλες τίς τιμὲς τῆς θέσεως αὐτῆς. Ἐνὶ τῷ μου ὅσοις, ὅπου ὄχι μόνον τὴν ἔμνη ἀπ' ἑξῆς, παρὰ θὰ τὴν ἔγω ἀπαγγεῖλαι σὲ καμμιὶ δεκτικῷ φίλῳ! «Ὅλοι δὲ αὐτοὶ μέιναν σὺν κ' ἐμὲ κατενθουσιασμένοι! Δὲν θὰ εἴτανε λοιπὸν ἀποπέσει ἀπὸ μέρος μου νὰ στερήσω ἀπ' αὐτὴ τὴν εὐγνωστικὴν τοῦ καλοῦς γνωρίμου τῆς στήλης μου; Μετακοί ἀπ' αὐτοῦς, σεβαστοὶ στὰ γράμματα καὶ στὴν ἡλικία, θὰ λάβουν, κοντὸ στὴν ἄλλην εὐχαρίστησι, καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ θυμηθοῦν ἀνάλογα δικὰ τους ἀριστουργήματα:

Τὴν σκοτὶαν ταχὺ ὡς δίκαιος | μὲ ρομφαίαν πυρρίνην χουστὴν
καὶ τὴν ἀντὶ ἀρχίζουσιν νὰ τῆκουν | ὡς ζωὴν ὑπὸ ἥλιον Ἄφρι-
[κῆς,
ἐνδομῶχος ἀσθάνομαι, δὲ | ἀμαζὼν ἐπὶ ἔκπου θυμῷ, ὡς
ἐκείνην ἀκράτητος ὅπου | ἀπατεῖ τὸ καθήκον.

Καὶ τὸ δόρυ της πάλλῳσιν τρέχει | περὶ στήθεσσι ἐμὴν γούσῃ
[ἀτόμος
ὡς πλευρὰς εὐγενεῖς, φεῖ! | ἐλπίους, | λίαν ἀνοικτιμόνως.
Σπένδον! Σπένδον! ἡ ὥρα ἐπείγει, | ἡ ὥρα δὲ ὅπως φανῇ,
πρὸς χαρὰν μικρῶν καὶ μεγάλων, | ἥτις εἶνε λίαν ὁσθαλ-
[μοφανῆς.

Κακότυχε, κ. Κ. Μαντζ., ψαρεύω στὸν ἀφρό: «νὸ
πῇ μου τὴν ἀλήθειαν, «τ' ἐρύθημα», «ἀδιάφανα»,
«στραταγερές» «ἄρας» — ψαρεύω
καὶ τοῦ δίνω...

Ἄσπρη, σεναμένη ἡ ἔκφρασί σου.
Δὲν Σ. Ἰδλ. Γ' αὐτό, μ' ὅλον
τὸν τραγουδιστικὸν ρυθμὸν τοῦ, «Τὸ
γράμμα μου», χωρὶς ἀληθινὰ
πτερά, μένει κοινὴ ἐρωτικὴ ἐπι-
στολή, μ' αἰσθηματολογία, ὅχι μ'
αἰσθημα.

Τὸ «Διστιχά» σου, κ. Θ. Σαν.,
δὲν ἔχουν καμμιὰν ἀπολύτως ἀπ'
τὴν χάρις τῶν δημοτικῶν, ἡ ὅποιον
ἔχουν. Στὸ καλὸ τὸ διστιχὸ τί-
ποτε δὲν περισσεύει καὶ τίποτε δὲν
λείπει — ἄρα οὔτε ἡ ρίμα.

Τὸ δόστιχο τὸ διστιχὸ
πρὸς ποῦναι δακτυλίδι
μὲ διπλοδιαμαντοπέτρα
τὴ ρίμα γὰρ στολίδι

Ἐπὶ ἔργου ὁ Μαβίλης.

Ἦε ἡ δὲν εἶνε ἐκπλωμένος
στὸ παραγινῶν ὁ γέρος σου, κ. Α.
Καπ. Ἄν εἶνε, δὲν μπορεῖ νὰ
παῖξῃ καὶ κομπολόι, νὰ τὸ χτυ-
πῇ δὲ καὶ τόσο δυνατὰ, ὥστε
νὰ τ' ἀκούς κ' ἐσὺ κ' ἐμεῖς. μ'
ἐλὸς τὸ νερὸ «ποὺ στάει καὶ σπάει»,
μ' ὅλο τὸ χροκόπι τῶν παιδιῶν
— πρῶτον αὐτό. Δεύτερον, δταν
«ἀφροσπᾶν» μέσα μας οἱ θύ-
μιες, κ' ὀκνὰ ἀναδεύονται τὰ
«ἐρθεῖα» θαμμένα μουσικά, μας,
ἀργὰ «ἐκκοκκίζομε» τὸ κομπολόι

μας, ὄχι γοργὰ. Τέλος, πρόσζε πόσες — ἀθέλητες
φυσικά — ἀντιθέσεις ἔχεις μέσα σὲ δώδεκα στίχους
(σὰ νὰ μὴν ἔφθανε δηλαδὴ, ὅτι τοὺς λείπει ἡ πρω-
τοτυπία, τοὺς ἐστέρησες ἐσὺ καὶ τὸ μόνο ποὺ
μποροῦσαν νὰ εἶχαν: τὴν «ἀτμόσφαιρα»): «ἀργὸ
χτύπημα τοῦ νεροῦ — γοργὸς ρυθμὸς τοῦ κομπολο-
γιοῦ», «ἐξάνοιγμα ἀπαλὸ — λυγμὸς βιαστικός». «λα-
χτάρια γὰρ τὴ ζωὴ — τραγοῦδι μακρινὸ θλιμμένο»
κλπ. κλπ. Αἶ, δταν φθάνῃ κανεὶς νὰ κ' ἔμνη σ' ἓνα
«ποίημα» τέτοιες παρατηρήσεις, δὲν μπορεῖ νὰ πρό-
κεται περὶ ποιήματος...

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΣΙΝ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ ΤΗΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ

Οἱ κάτοχοι τῶν τευχῶν 1—40 δύναν-
ται νὰ τὰ βιβλιοδετήσουν εἰς ἓνα τόμον
εἰς τὸ ἐργοστάσιον τῆς Ἑταιρίας Π. Γ.
ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ, καταβάλλοντες δραχ.
75 (ἑβδομήκοντα πέντε). Πρὸς τοῦτο
δέον νὰ φέρουν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς
Ἑταιρίας Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ
Ὁδὸς Σοφοκλέους 3, τὰ 40 τεύχη πλήρη
μετὰ τῶν περιδικῶν των.

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δύνανται, ὅπως
οἰκονομήσουν περιττὰ ἐξ-ἑα, νὰ λάβωσι
μόνον τὸ κάλυμμα ταχ(κ)ῶς, προεμβάζον-
τες δραχ. 50 — πλεόν δραχ. 4,50 ταχυδρο-
μικὰ καὶ νὰ βιβλιοδετήσουν τὸν τό-
μον των εἰς ἓν τὸν ἐν τῇ πόλει των βι-
βλιοδετήριον.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀπολύτως ἐπι-
θυμοῦν νὰ βιβλιοδετηθῇ εἰς τὸ ἐργοστά-
σιον τῆς Ἑταιρίας μας, δέον νὰ ἀποστεί-
λῳσι συστημένα τὰ ἄνω 40 τεύχη πλήρη,
μετὰ τοῦ περιδικίου, καὶ νὰ ἐμβάσωσι
δραχ. 75 — πλεόν δραχ. 28 — διὰ τὰ τα-
χυδρομικὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ τόμου.

Οἱ κάτοχοι ἀποκομμάτων (κουπονίων)
δέον νὰ ἀναμείνουν ὅπως συμπληρωθῇ
καὶ τὸ ἀπόκομμα τοῦ 50οῦ τεύχους
τότε δὲ θέλουν μᾶς ἀποστείλει ταῦτα ἀπὸ
τοῦ ἀποκόμματος τοῦ 21ου τεύχους μέχρι
τοῦ 50οῦ ὅποτε θέλουν τύχει 30ο) ἐκ-
πτώσεως ἐπὶ τῶν ἄνω τιμῶν βιβλιοδεσίας
(δηλ. διὰ πλήρη βιβλιοδέτησιν δραχ.
52,50 πλεόν ταχ(κ)ῶν διὰ τὰς ἐπαρχίας
δραχ. 28 —, καὶ διὰ μόνον τὸ κάλυμμα
δραχ. 35 — πλεόν ταχ(κ)ῶν δραχ. 4,50).

ΜΠΟΥΣΣΕ—Τὸ κλουρί - Pastorale
[Μουσείον τοῦ Λούβρου]

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ

Δὲν ὑπάγοις πρὸ πόσεως καὶ συμπαθητικὸ
ποῦνα ἀπ' τὸ Μοναστήρι. Ὅσοι εἶνε μακριὰ καὶ
τὸ βλέπουν μὲ τὴν ἀπόστασι, ποὺ μακροαίνει καὶ
ντύνει ὅλα τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ τοπία καὶ τὰ
πράγματα μὲ τὸ φῶς τῆς φαντασίας ποὺ σγη-
ματίζεται ἀπ' ὅ,τι ἔχουν διαβάσει καὶ ἀπ' ὅ,τι
ἔχουν ἀκούσει, τὸ φαντάζονται ὡς τόπον, ὅπου
«ἄρα» γὰρ ἀπέπτη καὶ μόνον προσευχὴ καὶ με-
τάνοια ὑπάγει καὶ ἴσως τοιγύθη νὰ περιπετῇ ἡ
ἰδέα τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμά-
των. Ψέματα ὅλα αὐτά. Γαλήνη καὶ ἡσυχία βέ-
βαια βασιλεύει. Κατάνυξις καὶ γλυκύτης συγκέν-
τρωσις τοῦ «ἐγὼ» σὲ τὸ ὅπου, ποὺ νὰ θεωρῇ τὸν
κόσμον ἀπὸ κάποιαν ἄλλη μορφή, ἀλλὰ μὴ νοῦ-
στετε ὅτι ἡ γὰρ καὶ ἡ ἀπόλαυσις τῆς ζωῆς λείπει
ἀλλότεια οὔτε ὅτι τὸ σαρκίον περιφρονεῖται καὶ
παρσιμενίζεται.

Ὁ ἀσκητὴς ἐπέσπεσε πρὸς τὴν γῆν. Ἑταλαι-
πόση καὶ ἐβασάνισε τὴν σάρκα τὴν ἔκασε νὰ
οιγήσῃ, νὰ τοιροτοιοῖσιν στίς παγωνιές, νὰ ἴδω-
κοπήσῃ καὶ νὰ ψηθῇ στὸ λιπύρι, νὰ μαστιγωθῇ,
νὰ ἐρονηθῇ, νὰ κολλήσῃ στὸ κόκκαλο καὶ νὰ
κοιμηθῇ τὸν πόνον ὑπὸν πρὶν χωθῇ δυὸ πῆγες
κάτω ἀπ' τὴ γῆ.

Βοὲ διαβολόπαιδο, τὴν ἀναψες τὴ φωτιά;
ἔβαλες ἀγριελιά, ποιονάρι; ἐροῖες καὶ καμμιὰ
ἀφάναν νὰ λαμπυρίσῃ, νὰ γουισώσῃ, νὰ σπιθηρίσῃ,
ν' ἀνεοῖμε στοὺς οὐρανοὺς; Πάρε καὶ γούφτα κά-
στανα, σταύρωσέ τα, μαχαίρωσέ τα καὶ ρίχτα κεῖ
δὲ στὴ γόβολη.

Τὴν εὐγὴ σου δέσποτα
ἀπήντησε ὁ ἱποτακτικὸς κου-
βαλὼν φῶς τῶμα. Εὐλα σὲ ζεμ-
πῖλι καὶ μάτσο δαδὶ κομμένο
ἀπὸ τὰ γέλια τοῦ ὁπὸν πεν-
κῶνα, ποὺ δὲ θὰ τοῖς μείνῃ
πενκῶνα γὰρ σημάδι σὲ λίγο. Τὰ
κάστανα ἔχαραγθησαν, καὶ ἐτο-
ποθετήθηκαν στὴ γραμμή, καὶ
μία μισοκάσκη, ἀποσταγμὰ
ἀρωματισμένη καὶ τέλειον κε-
χομπισμένο τὸν κάτω καὶ γύρω
ἀπὸ τὴν κοκκινὴν ἀμπελὶν ἔχου-
σας μὲ τὴν ἀνταύγια τῆς
φλόγας ποὺ ἔσπευγαν ἐξάφνω
ἀπ' τὸ μεγάλο τέρατι.

Ὅλα ἐτοῖμα γιὰ τὴν μεγάλη
ἀπόλαυσιν, ποὺ δὲν τὴν βροῖσκει
κανεὶς ποτὲ μέσα στὴ χώρα
καὶ κανέναν πλοῦτον δὲν μπορεῖ
νὰ τοῦ χαρίσῃ.

Σβύσε καὶ τὴ λαμπύρα
τώρα καὶ αἶντε νὰ κοιμηθῇς
διαλός... «Κύριε συγχώ-
ρησέ με».

Μὲ συγχωρεῖς γιὰ τὰ λό-
για μου καὶ γιὰ τὸ θυμὸ μου,
μοῦ λέει ὁ Πάτερ Σοφρόνιος.
Μὰ ἐροῖς, τί ἔκανε τὸ διαβο-
λόπαιδο; ἔροῖς τί ἔκανε; ἔ-
ροῖς τί θάκανε ἂν δὲν προφτανῇ;
Ἡ λαμπύρα εἶχε σβύσει ἀφ' ὅ-

ΜΠΟΥΣΣΕ—'Η Συλβία, ἐλευθερωμένη ἀπὸ τὸν Ἀμύνταν
[Ἐυρήται παρὰ τὴ Banque de France]

ΦΡΑΝΣΟΑ ΜΠΟΥΣΣΕ Ο ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΤΗΣ ΦΙΛΗΔΟΝΟΥ ΕΠΟΧΗΣ ΠΟΜΠΑΔΟΥΡ

Ποτέ καλλιτέχνης δὲν προσηρμόσθη τελειότερον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς του, ὅσον ὁ Παρισινὸς τῶν Παρισίων, ὁ αὐτόχθων, Φρανσουά Μπουσσέ, ὁ ζωγράφος τῆς ἡδονῆς, τῆς χάριτος, τῆς ὠραίας γραμμῆς, τῆς ροδολεύκου σαρκός, τῶν παχουλῶν ἑρώτων, τῶν ποικιλικῶν καὶ ἐξιδανικευμένων τοπίων τῶν ρόδων τοῦ Τριανόν καὶ τῶν βασιλισσῶν ποιμενίδων τῶν Βερσαλλίων. Ὁ ΙΗ' αἰὼν διὰ τὴν Γαλλίαν, ἦτο μία ἀποκορύφωσις τῆς ἀφρόντιδος, φιληδόνου, φιλοπαίγμονος ζωῆς. Ἡ ἀριστοκρατία ἰδίως, ἀκολούθουμένη ἀπὸ τὴν ἀστυκὴν τάξιν, μὴ καθυστεροῦσαν καθόλου εἰς μίμησιν, ἔζη μίαν ζωὴν ἔξω τοῦ πλαισίου τῆς ἐργασίας καὶ τῆς μελέτης. Τὰ παλάτια τῶν βασιλέων καὶ περιγίπων, τὰ μέγαρα τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ τῶν πλουσίων ἀστῶν ἦσαν ἡ σκηνή, ἐπὶ τῆς ὁποίας μία ψεύτικη ζωὴ ἐξετυλίγετο, καλύπτουσα μὲ ἓνα μανδύα, δῆθεν ποιήσεως καὶ τέχνης, φιληδόνου, ἀνευ φροντίδων, ἀνευ σκέψεων, καὶ ἀνευ ἐνδοιασμῶν, πανημέριον καὶ παννύχιον διασκεδασιν. Καὶ βεβαίως εἰς μίαν τοιαύτην ζωὴν, ἔπρεπε ἓνα ἀνάλογον πλαίσιον, ἓνας ἀνάλογος διάκοσμος, μία συντονισμένη τέχνη.

Καὶ ἓνα πλῆθος καλλιτεχνῶν, προικισμένων μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀνευ ἀξίας, ἀλλὰ κάποτε μὲ τάλαντον καὶ καλλιτεχνικὴν διάθεσιν, ἐκόσμηε τὰ μέγαρα αὐτὰ τῶν διασκεδάσεων καὶ τῶν ἐρωτικῶν καταφυγίων, ἐσχεδίαζε κήπους καὶ τοὺς ἐστόλιζε μὲ τὰ ἀνὰ ἄνθη, μάρτυρας ἀκουσίους μιᾶς ζωῆς μὲ ψευδὴ κατεῦθυνσιν καὶ ἐπιπλάστον ἐμφάνισιν.

Ὁ Φρανσουά Μπουσσέ (Boucher) ἐγεννήθη τῷ 1703 εἰς τὸ κέντρον τῶν Παρισίων, ἀπὸ παρισινῶν γονεῖς. Ἦτο τέλειος Παρισινός, εὐπλεως ὁ ἴδιος ἀπὸ τὰς διαθέσεις τῆς ἐποχῆς του, μνημένος εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς του.

Μικρός, ἔδειξεν ἐξαιρετικὴν ἰδιοφυίαν διὰ τὴν ζωγραφικὴν καὶ ἐμαθήτευσεν εἰς τὸ περίφημον ἐργαστήριον τοῦ Λεμουάν καὶ κατόπιν προσεκολλήθη εἰς τὸν χαράκτην Μπάρμπα — Κάρε, γνωστὸν διὰ τὰ διακοσμητικὰ πανῶ, «θέσεις» λεγόμενα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καὶ λίαν περιζήτητα καὶ ἀπαραίτητα κοσμήματα τῶν ἀστυκῶν καὶ βασιλικῶν ἀνακτόρων. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀρχιστοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὰ πρῶτα σχέδιά του ἦσαν εἰκόνες διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Γαλλίας τοῦ Ντανιέλ καὶ ἄλλαι πολλαὶ διακοσμητικαὶ συνθέσεις καὶ χαλκογραφίαι ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Βαττώ, ὁ ὁποῖος ἐξήσκησε μεγάλην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τέχνης του.

Εἴκοσι μόλις ἐτῶν ἔλαβε τὸ βραβεῖον τῆς Ρώμης. Μετὰ δύο ἔτη ἐταξίδευσεν ἐκεῖ καὶ ἐπέστρεψε ταχέως εἰς τὸ Παρίσι, τὸ ὁποῖον τὸν ἀνεζήτη. Κατὰ τὴν διαμονὴν του εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Βενετίαν, ὅταν ἐμεσουράνει ὁ μέγας χρωματιστὴς Πέπολο. Ὁ Μπουσσέ τὸν ἐθαύμαζε καὶ ἔφερεν εἰς τὸ Παρίσι πολλὰ ἀντίγραφα τῶν ἔργων του.

Ἡ πελατεία τῶν μεγιστάνων, τῶν περιγίπων καὶ τῶν πλουσίων ἀστῶν ἐγέμιζε τὸν Μπουσσέ μὲ χρήματα καὶ δόξαν καὶ ἔζησεν εὐτυχῶς, περιζήτητος, μὲ τὸν τίτλον τοῦ «ζωγράφου τοῦ Βασιλέως» μέχρι τοῦ 1770, ἀφῆσας πλῆθος συνθέσεων ποιμενικῶν, μυθολογικῶν καὶ ἀγροτικῶν, πολλὰ τοπία καὶ προσωπογραφίας.

Τὸν τίτλον τοῦ ζωγράφου τοῦ Βασιλέως, ἔλαβε λίαν ἀργά, τριάκοντα ἔτη ἀφ' ὅτου εἰσῆλθεν εἰς

τὴν ἀκαδημίαν, δηλαδή κατὰ τὸ 1704, ἀλλὰ κατ' ὅλον τὸ προηγούμενον διάστημα ἦτο ὁ εὐνοούμενος τῶν Ἀνακτόρων, ὁ ζωγράφος τῆς Κυρίας Πομπαδούρ καὶ διδάσκαλός της εἰς τὴν ζωγραφικὴν. Διότι εὐρισκαν καὶ ῥοδὸν μεταξὺ δύο ἐρωτῶν, δύο ἐκδρομῶν καὶ προγευμάτων ἐπὶ τῆς χλόης τοῦ Τριανόν, καὶ ὅσοις δύο ἐρωτικῶν συνεντεύξεων, νὰ καλλιερگوῦν τὴν τέχνην αἱ Βασιλισσὶς ἐκείναι τῆς ἐθιμοτυπίας καὶ τῶν ἐρώτων.

Ὁ Μπουσσέ εἶχεν ἀπαράμιλλον εὐκολίαν καὶ ἐπολλαπλασίαζε τοὺς διακοσμητικούς του πίνα-

Ἡ Μοῦσα τῆς Ζωγραφικῆς
(Πίνακοθήκη Γλασκώβης)

κας μὲ εὐκολίαν ἀναπαραγωγῆς κοινῶν. Βεβαίως ἡ κριτικὴ ἔχει ἐνδοιασμούς διὰ τὴν εὐκολον αὐτὴν τέχνην, τὴν τέρπουσαν τοὺς ὀφθαλμούς, ἔξωθεν πρὸς τὰ μύχια αἰσθημάτων τῆς ζωῆς, ἀλλὰ συντονισμένην μὲ τὴν ζωὴν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πάντοτε ὑπόδειγμα εἰς ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Μπουσσέ. Ἦτο ὁ τύπος τῆς καλλονῆς τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὸ αἰθέριον, μεταξὺ φωτανοῦ ὄντος καὶ ἀγαλματίου τῆς Σαφονίας. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἦτο καὶ μινιατούριστ καὶ ἀφῆκε πολλὰς μινιατούρας ἀπὸ ἔργα τοῦ συζύγου της.

Ὁ Μπουσσέ ἐξήσκησε μεγίστην ἐπίρροδον ἐπὶ τῶν συγχρόνων του. Ἐκτός τῶν μαθητῶν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶνε καὶ ὁ υἱός του, ὁ ζωγράφος κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Μπουσσέ, μινιατούροι, καὶ πολλοὶς ἀντιγράφοι τῶν ἔργων του, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἀποδόσουν τὰς λεπτομέρειας τῶν μελοδραματικῶν σκηνῶν του. Μετέβαλον τὸσον πολὺ τὸν χαρακτῆρα τῆς διακοσμητικῆς ἐκείνης ζωγραφικῆς, ὥστε ἐγένετο ἀγνωρίστος καὶ μαλθακὴ πλάσματος τοῦ Δαυὶδ καὶ τὴν καταδικὴν ὅλης ἐκείνης τῆς τέχνης, ἡ ὁποία μόνον τοῦτο ἔχει νὰ δεῖξῃ ἓνα Φρανκουάρ, ἓνα Βαττώ, ἓνα Λατεῦρ, ἓνα εὐθύνειδον Ζαρντέν καὶ τέλος ἓνα Μπουσσέ.

Ἡ ἀποκοιμηθεῖσα ποιμενίς
(Συλλογὴ Wallace, Λονδίνον)

εὐγενῶν καὶ τῶν ἐξαυλωμένων ἀπὸ τὴν πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ ἡδονὴν προσηρμόσθη γυναικῶν.

Βεβαίως τὰ ἔργα τοῦ Μπουσσέ παρουσιάζουν πολλὰ χάσματα εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς μελέτης τῆς φύσεως. Ἀλλὰ, ποῖος θὰ τοῦ ἀννηθῇ μίαν ποιητικὴν συγκάλυψιν τῆς ἀνότητος ἐκείνης ζωῆς, ποῖος θὰ τοῦ ἀννηθῇ διὰ προσεπάθειαν νὰ ἐξιδανικεύσῃ τὴν χαλαρὴν ἐκείνην ἀντίληψιν τοῦ ζῆν; Ἐπὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς τῆς φιληδόνου ἐροίπτεν ἓνα ποιητικὸν μανδύαν καὶ ἐκάλυπτεν ὅ,τι ἄσχημον ὑπῆρχεν εἰς αὐτήν. Ἐβλεπεν ὅ,τι ἔλαμπε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅ,τι ἀκτινοβολοῦσε, ἤμβλυε τὰς ἀκάνθας τῶν ρόδων. Ἐβλεπε τριγύρω του μόνον καλλοσύνας, σάρκας, ζυμωμένας μὲ γάλα καὶ ρόδα, ἓναν ὀρίζοντα πάντοτε σελανίζοντα καὶ κρύπτοντα ὑπὸ ἓνα ὑποκύανον, ὑπέρογιον φῶς ὅ,τι ἦτο εἰς ἀπόστασιν καὶ θὰ ἤθελε κόπον διὰ νὰ κατανοηθῇ. Τὸν οὐρανὸν ἔσπειρε μὲ ὁδοπλάστους καὶ παχουλοὺς ἐρωτιδεῖς περισσώτερον παρὰ ἀγγέλους. Ἦτο τέλος πάντων ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ἐποχῆς του. Καὶ μέσα εἰς τὸ πλαίσιον ἐκείνο ποῖος νὰ κριθῇ διὰ νὰ μὴ ἀδυνήθῃ; Ἐκαμε κατὰ τὴν γυναικῶν καὶ ἐκολλήκεν τὰ μάτια μὲ κάποιον ψεύδος τεχνικόν. Ἀλλὰ ὅταν ἐξετάσωμεν τὰ πολυπληθῆ τῶν σχεδίων μὲ τὰς χρωματιστὰς μολυβδίδας καὶ τὰς σαγκοῦντας του, δὲν θὰ ἐλέγαμεν τὴν ἀλήθειαν ἂν ἠνοήμεθα ὅτι καὶ καλλιτεχνικὴ συγκίνησις καὶ θησαυρὸς τέχνης ἐκρύπτοντο ὑπὸ τὴν διὰ τοὺς πολλοὺς καλλευμένην ἐπίφασιν.

Τὸ διακοσμητικὸν πνεῦμα τοῦ Μπουσσέ, ἐφάνη πολὺ περισσώτερον ὅτε τὸ ἐφήρμοσε εἰς τὴν Βασιλικὴν βιομηχανίαν τῶν Ταπήτων τοῦ Μπωβαί. Διευθυντὴς τῶν ἐργοστασίων αὐτῶν τοῦ Κρόττος ἦτο ὁ Οὐντρέ. Ἡ συνεργασία του μὲ τὸν Μπουσσέ τοῦ ἔδωκε τὴν φήμην, ὥστε μετ' ὀλίγον ἐκλήθη νὰ διευθύνῃ τὰ ἐργοστάσια τῶν ταπήτων τοῦ Γκομπλέν. Ἐννοεῖται ὅτι ὁ Μπουσσέ ἠκολούθησε καὶ ἐκεῖ τὸν Οὐντρέ καὶ πολλὰ Γκομπλέν εἶνε ὑφασμένα ἐπὶ σχεδίων τοῦ Μπουσσέ, περιζήτητα τώρα ἀκόμη περισσώτερον καὶ πληρωνόμενα ἀντὶ ἐκατομμυρίων φράγκων.

Ὁ Μπουσσέ ἐνυμφεύθη μίαν καλλονὴν τῆς ἐποχῆς του μόλις δεκαεπτὰ ἐτῶν, τὴν Μαριάν Μπυζώ. Τὴν ὥραίαν αὐτὴν γυναῖκα εὐρίσκουμεν πάντοτε ὑπόδειγμα εἰς ὅλα τὰ ἔργα τοῦ Μπουσσέ. Ἦτο ὁ τύπος τῆς καλλονῆς τῆς ἐποχῆς, κατὰ τὸ αἰθέριον, μεταξὺ φωτανοῦ ὄντος καὶ ἀγαλματίου τῆς Σαφονίας. Ἡ γυναῖκα τοῦ ἦτο καὶ μινιατούριστ καὶ ἀφῆκε πολλὰς μινιατούρας ἀπὸ ἔργα τοῦ συζύγου της.

Ὁ Μπουσσέ ἐξήσκησε μεγίστην ἐπίρροδον ἐπὶ τῶν συγχρόνων του. Ἐκτός τῶν μαθητῶν του, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶνε καὶ ὁ υἱός του, ὁ ζωγράφος κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Μπουσσέ, μινιατούροι, καὶ πολλοὶς ἀντιγράφοι τῶν ἔργων του, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ ἀποδόσουν τὰς λεπτομέρειας τῶν μελοδραματικῶν σκηνῶν του. Μετέβαλον τὸσον πολὺ τὸν χαρακτῆρα τῆς διακοσμητικῆς ἐκείνης ζωγραφικῆς, ὥστε ἐγένετο ἀγνωρίστος καὶ μαλθακὴ πλάσματος τοῦ Δαυὶδ καὶ τὴν καταδικὴν ὅλης ἐκείνης τῆς τέχνης, ἡ ὁποία μόνον τοῦτο ἔχει νὰ δεῖξῃ ἓνα Φρανκουάρ, ἓνα Βαττώ, ἓνα Λατεῦρ, ἓνα εὐθύνειδον Ζαρντέν καὶ τέλος ἓνα Μπουσσέ.

Ὁ ἄσκαυλος
(Μουσεῖον τοῦ Λεούρου)